Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

Macro Economische Vraagstukken en Arbeidsvoorwaardenbeleid

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
T 070 340 79 11
F 070 340 78 34
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen bij

Ons kenmerk
MEVA/BO-3062560

Bijlagen

Uw brief

Correspondentie uitsluitend richten aan het retouradres met vermelding van de datum en het kenmerk van deze brief.

Datum
Betreft voorbehouden handelingen

Geacht bestuur,

De afgelopen periode is er in de media en de Tweede Kamer aandacht geweest voor de inzet van ongeschoold personeel binnen zorginstellingen.
Daar bestaan veel misverstanden over. Daarom wil ik u in deze brief duidelijk maken wanneer ongeschoold personeel kan worden ingezet bij voorbehouden en risicovolle handelingen en wanneer niet.

De Wet BIG

Uitgangspunt van de Wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (Wet BIG) is dat iedereen geneeskundige handelingen mag uitvoeren. Voor de komst van de Wet BIG was dit strikt voorbehouden aan artsen. Dit bleek in de praktijk niet werkbaar.
Maar niet alle geneeskundige handelingen zijn vrij om door iedereen uitgevoerd te worden. De Wet BIG bevat een bevoegdheidsregeling voor voorbehouden handelingen die geldt voor iedereen die beroepsmatig zorg verleent. Kenmerkend voor voorbehouden handelingen is, dat als zij ondeskundig worden uitgevoerd, een aanmerkelijk risico voor de patiënt kunnen opleveren.

1. Wat zijn voorbehouden handelingen?
Voorbehouden handelingen staan beschreven in de Wet BIG. Het zijn veertien handelingen, namelijk: heelkundige handelingen, verloskundige handelingen, verrichten van endoscopieën, verrichten van catheterisaties, geven van injecties, verrichten van puncties, brengen onder narcose, verrichten van handelingen met gebruikmaking van radioactieve stoffen of toestellen die ioniserende stralen uitzenden, verrichten van electieve cardioversie, toepassen van defibrillatie, toepassen van electroconvulsieve therapie, steenvergruizing voor geneeskundige doeleinden, handelingen ten aanzien van menselijke geslachtscellen en embryo's en voorschrijven van UR-geneesmiddelen

2. Wie mogen een voorbehouden handeling verrichten?
Alleen artsen (inclusief geneeskundig specialisten), tandartsen en verloskundigen)mogen dit zelfstandig doen. Zij mogen ook als enigen de indicatie voor de voorbehouden handeling stellen. Uitgangspunt is dat deze beroepsbeoefenaren beschikken over de bekwaamheid die *redelijkerwijs* vereist is voor het behoorlijk verrichten van voorbehouden handeling.

Andere beroepsbeoefenaren mogen ook een dergelijke handeling verrichten, maar alleen in opdracht van een arts, tandarts of verloskundige. De indicatiestelling blijft voorbehouden aan artsen, tandartsen en verloskundigen. Tevens moet de opdrachtgever zorgen voor aanwijzingen en toezicht, voor zover dit *redelijkerwijs* nodig is.
Degene die in opdracht een voorbehouden behandeling verricht moet *redelijkerwijs* bekwaam zijn om de handeling uit te voeren.

Van medewerkers die een relevante opleiding in de zorg met goed gevolg hebben afgerond, wordt er *redelijkerwijs* vanuit gegaan dat ze aan de eis van de bekwaamheid voldoen. Dat neemt niet weg dat de medewerker hierop altijd individueel kan worden aangesproken.

3. Wie bepaalt wat redelijkerwijs is?
Het staat beroepsgroepen en instellingen vrij om in verschillende situaties te bepalen wat 'redelijkerwijs' is. De Inspectie voor de Gezondheidszorg ziet toe op een juiste interpretatie.

4. Functionele bevoegdheid
Enkele groepen beroepsbeoefenaren, zoals verpleegkundigen, hebben een functionele bevoegdheid (artikel 39 van de Wet BIG). Op grond van opleiding en specifieke deskundigheid kunnen zij sommige voorbehouden handelingen uitvoeren zonder toezicht en tussenkomst van arts, tandarts of verloskundige. Bijvoorbeeld een venapunctie uitvoeren of het inbrengen van een maagsonde. Wel moet de arts de opdracht hiertoe hebben gegeven.

5. Risicovolle handelingen
Voor risicovolle handelingen gelden andere voorschriften. Risicovolle handelingen zijn handelingen die een risico voor patiënten hebben, maar niet zijn aangemerkt als voorbehouden handeling. Voorbeelden zijn wonddrain en verwijderen of vloeistoffen toedienen via centraal infuus. Ook het toepassen van vrijheidsbeperkende maatregelen valt hier onder.
Voor de uitoefening van risicovolle handelingen gelden veldnormen, opgesteld door het veld zelf. Bovendien moet voldaan worden aan de eisen van verantwoorde zorg, of de protocollen van de betreffende zorginstellingen.

6. Wie is verantwoordelijk?
De Raden van Bestuur van zorginstellingen zijn verantwoordelijk voor het kwaliteitsbeleid in de eigen zorginstelling. Daaronder valt ook het beleid voor de uitoefening van voorbehouden, risicovolle en andere -verpleeg- technische handelingen.

7. Toezicht
De Inspectie voor de Gezondheidszorg ziet toe op de toepassing van de normen, vereisten en/of protocollen en kan ingrijpen indien een instelling in gebreke blijft. Ook het opleidingsbeleid en de inzet van kandidaten in opleiding maken onderdeel uit van het kwaliteitsbeleid en worden getoetst door de Inspectie. Indien noodzakelijk worden passende maatregelen getroffen.

8. Studenten, stagiaires of leerlingen
In het algemeen kan ik stellen dat ik het niet acceptabel vindt, dat er handelingen worden uitgevoerd waarvoor studenten (stagiaires of leerlingen) niet of niet adequaat zijn opgeleid. De kandidaten in opleiding zullen goed begeleid moeten worden. Daarbij is het wel zo dat passend bij de fase van de opleiding en de competenties van studenten het mogelijk moet zijn dat studenten op een gegeven moment specifieke handelingen verrichten en verantwoordelijkheden krijgen.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Hoogachtend,
de Staatssecretaris van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

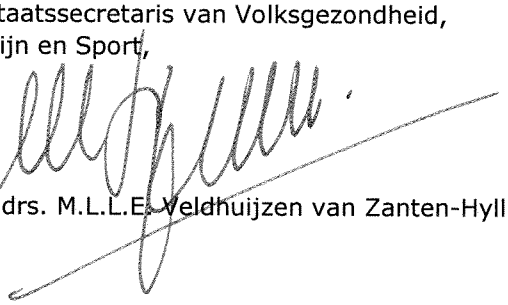

mw. drs. M.L.L.E. Veldhuijzen van Zanten-Hyllner

Macro Economische Vraagstukken en Arbeidsvoorwaardenbeleid

Ons kenmerk
MEVA/BO-3062560